

Ergun Göksan: Girişimci Akademisyen

Mehmet Alper NİSARİ - Adnan TÜRKSOY
Ege Üniversitesi
Çeşme Turizm ve Otelcilik Yüksekokulu

GİRİŞ

Giderek hızlı bir yaşam sürdürdüğümüz günümüz dünyasında turizm alanında eserlerinden sıklıkla yararlandığımız ama kendisi hakkında pek az bilgiye sahip olduğumuz bilim insanlarından birisinin de Doç. Dr. Ergun Göksan olduğunu belirtmemiz gerekir. Türkiye turizmine, sektörün başlangıç döneminden itibaren gerek eğitimci, gerekse öncü bir işadama olarak yaptığı katkılarla kendisi unutulmayan bir kişilik olur. İnternet üzerinde bulunan arama motorlarıyla yapılacak kısa tarama ile bile kendisi ve etkilediği insanlar için nasıl rol model olduğu rahatlıkla görülür. Okula geldiğinde herkesi içten ve sıcak bir şekilde selamlarken gülen yüzü hiç eksik olmayan, öğrencilerine kıyamayıp her gördüğünde nazar boncuğu hediye eden karizmatik bir usta özelliğine sahiptir.

YAŞAMI

İstanbul'da doğan Ergun Göksan (1929), evli ve bir erkek çocuk sahibidir. Lise öğrenimini İstanbul Galatasaray Lisesi'nde tamamlar (1950). Paris "Centre National d'Enseignement Touristiques" (Turizm Milli Eğitim Merkezi) okulunda turizm stajını yapar (1955). Yükseköğrenimini Paris Üniversitesi - *Fakulté de Droit des Sciences Economiques*'de (Hukuk ve İktisat Fakültesi) tamamlar ve "*Etudes Superieures*" (Yüksek Çalışmalar) diplomasını almaya hak kazanır (1955). Mezuniyet sonrası akademik yaşamına ise Paris Üniversitesi "Demographie" Enstitüsü'nde asistan olarak devam eder. 1959 yılında Paris Üniversitesi - *Fakulté de Droit et des Sciences Economiques*'de (Hukuk ve İktisat Fakültesi) "Doktor" unvanını alır. Doktorasını tamamladıktan sonra Türkiye'ye geri

döner, Ege Üniversitesi İktisadi ve Ticari Bilimler Akademisi'nde bilimsel çalışmalarına devam eder ve aynı fakültede Doçentlik unvanına hak kazanır (1968).

Göksan, 1966 yılından itibaren aralıksız olarak Ege Üniversitesi ve sonrasında bu üniversiteye bağlı İktisadi ve Ticari Bilimler Fakültesi, Aydın Turizm ve Otel İşletmeciliği Yüksekokulu, Ege Üniversitesi İzmir Gazetecilik ve Halkla İlişkiler Yüksekokulu'nda öğretim üyeliği yapar. Ayrıca iki yıl süre ile Gazetecilik Yüksekokulu Müdürlüğü görevini de yürüten Göksan, akademik yaşamını Ege Üniversitesi Basın Yayın Yüksekokulu ile Çeşme Meslek Yüksekokulu'nda öğretim üyesi olarak tamamlar. Bu dönemde Çeşme ilçesine de önemli katkıda bulunur, Çeşme festivalinin düzenlenmesinde rol alır.

Göksan, ülkesini seven ve Türkiye'nin imajını önemseyen bir kişidir. Milliyet Gazetesi yazarı Hamdi Türkmen, 20 Kasım 2012 tarihli yazısında Göksan ile olan anısını şöyle aktarır.

90'lı yılların sonlarına doğru, Türkiye'de turizm dendiğinde akla gelen üç kişiden biri olan Ege Tur'un sahibi rahmetli Ergun Göksan bir sohbetimizde şöyle demişti: "Havayoluyla ülkemize gelen turistler, uçaktan iner inmez merakla soruyorlar: 'Adnan Menderes kimdir?' Ne söyleyeceğimi bilemiyorum. Kekeliyorum ama doğruyu söylemek zorunda olduğum için, 'Türkiye'de 1960'da ordu ihtilal yaptı. İktidardaki Demokrat Parti hükümetinin Başbakanı yargılandı. İdam edildi. İşte o Başbakan, Adnan Menderes'tir!...' Göksan, devamında da eklemişti: "Şaşırın turistlerin çoğu: 'yani idam ettiğiniz başbakanın adını havaalanına mı verdiniz?' diyor, ben ise susmak zorunda kalıyor, utançla başımı öne eğiyordum..."

Ergun Göksan'ın yaşamını yönlendirdiği bir başka tanınmış kişi ise halkla ilişkiler uzmanlarının-

dan Çetin Erokay bir röportajında Göksan'dan şöyle bahseder:

Halkla ilişkiler mesleğine girme nedenim rahmetli Ergun Göksan'dır. İktisat öğrenimimi tamamladıktan sonra, Ali Haydar Erişkin Gazetecilik Yüksekokulu'nu kuruyordu. Beni oraya istediler. Okulun müfredatında 'Halkla İlişkiler' dersi vardı. Göksan, benim bu görev için en uygun insan olduğum konusunda ısrar edince, okulda Halkla İlişkiler ve Reklam dersleri vermeye başladım. Bu görevim, tam 25 yıl sürdü.. Evet, halkla ilişkiler konusunda Türkiye'de ilkerdenim.

Göksan, sosyal yaşamında insanlarla iletişim halinde olmayı seven bir insandır. 1965 yılında Erdem Tunçbay ile birlikte katılımcılarının doktor, işletmeci, işadamı, turizmci gibi çeşitli meslek gruplarından oluştuğu Çarşamba Grubu'nu kurar, katılımcılarla beraber her Çarşamba toplanarak entelektüel fikirler üretir. Grubun doğal başkanı Prof. Dr. Saffet Mutluer, grubu o günlerde şöyle tanımlar:

Çarşamba olgun bir düşünce topluluğudur. İngilizlerin demokrasisinde anayasa yoktur, hukuk sistemi bile gelenekleriyle yürüyen bir demokrasiye sahiptir. Londra'da herkesin istediği gibi konuşabildiği, her türlü fikir ve görüşlerini rahatça, çekinmeden dile getirebildiği Hyde Park'ı vardır. Çarşamba Grubu da İzmir'in Hyde Park'ıdır. Çarşamba, bir özgür düşünce kuruluşudur. Bu toplulukta herkesin söz hakkı vardır. Ekonomiden siyasete, sanattan fiziğe her şey konuşulur. Birbirimize karşı hırçınlaşabilir, sertleşebiliriz ama bu gerginlikte, konuşulanlar da olduğu gibi orada kalır. Tabii ki orada kalmayan şeyler de olabilir ama bunlar kent için, ülke için önem arz eden projelerse.

Bu toplantılarda enine boyuna ortaya çıkan fikirler birçok alanda yeni girişimlerin başlanmasına katkıda bulunur.

VERDİĞİ DERSLER

Öğretim üyeliği boyunca konusunda uzman olduğu Tur Operatörlüğü ve Seyahat Acenteciliği dersinin yanı sıra, Turizm Ekonomisi, Ulaştırma ve Biletleme, Turizm Sektöründe Davranış, Basın Yayın Tarihi, Güncel Ekonomik ve Sosyal Olaylar, Turizm Coğrafyası ve Rekreasyon gibi pek çok ders veren Göksan, sonraki yıllarda sektörde

önemli yerlere gelecek olan pek çok öğrenci yetiştirir.

ESERLERİ

Göksan, bir bilim insanı olmanın gerekliliği olan "neden, niçin ve nasıl" sorularını her fırsatta sorarak turizmi sadece ticari bir faaliyet olmaktan ziyade çok yönlü, kendi kurallarıyla oluşan bir sosyal bilim disiplini olarak tanımlar. Ona göre turizm, değişik alanlarda inceleme konusu yapılabilecek çok yanlı olayların tümünü kapsar. "Turizm Ekonomisi ve İşletmeciliği" kitabında bu konudan şöyle bahseder:

İnsan iki kişiliktir, biri yılın on bir ayında çalışan robotlaşmış insan; diğeri ise zamanını dilediği gibi kullanan tatildeki insandır. Tatildeki insan önceden kestirilmesi büyük güçlükler yaratan istek ve arzularını karşılamaya çalışan insandır. Turizm ise bu konuya kendi metod ve politikasını getirerek çözmeye çalışan bilim dalıdır.

Göksan'ın çeşitli dergilerde yayınlanmış Türkçe, İngilizce ve Almanca 40 kadar makalesi ve mesleki toplantılarda sunulmuş birçok bildirisi mevcuttur. Göksan, "Turizmoloji" (1978), "Türk Turizmi ve Ege Bölgesi Turizminin Gelişimi" (1993) ve "Turizm Ekonomisi ve İşletmeciliği" (1968) adlı eserleri ile sorumluluk bilinciyle bilim yazmasına katkıda bulunur. Bu konudan "Turizmoloji" adlı eserinde şöyle yazar:

Ulusal ve uluslararası turizm örgütlerinde yıllardır süregelen yönetici görevlerimiz nedeniyle katıldığımız çeşitli mesleki ve ilmi toplantı, seminer, kongre ve benzeri çalışmaların yanı sıra 1974 ve 1977 yıllarında iki uluslararası turizm toplantısına başkanlık yapar. Bu toplantılar süresince gittiğimiz çeşitli ülkelerin turizmdeki başarılarına tanık olduktan sonra hazırlanan o kitap sorumluluklarımızın bir gereksinimidir.

"Turizmoloji" adlı eserinin önsözünde de belirttiği gibi, aslında bu kitap yalnızca bir referans kaynağı değil yıllar içinde oluşan bir birikimin özeti üzerine yeni bilgiler eklenerek harmanlanması olarak tanımlanabilir. Eserde, turizm toplantılarındaki bildirilere, seminerlerdeki raporlara ve burada elde edilen istatistikî bilgiye, tartışmalara, kavram ve görüşlere yer verilir. Bu bilgi, tarihi akış biçiminde kaleme alınır; ayrıca turizmde

ekonomi, işletmecilik, pazarlama, kitle haberleşme araçları konularına da yer verir. Eserde turizm, işletmeler ve bu işletmelerin birbiriyle ve dış çevreleriyle etkileşim halinde olan canlı varlıklar olarak tanımlanır. Bir diğer eseri olan "Turizm Ekonomisi ve İşletmeciliği" adlı kitabında, günlük yaşamda insan üzerinden yola çıkılarak insanların değişen koşullarda daha çok tatile ihtiyaçları olduğu ve çalışmanın "tatile imkân yaratan kâbus" olduğu ana fikrinden yola çıkarak turizm ekonomisinin işleyişine açıklık getirilir. Kitabında ayrıca, turizm pazarlaması ve politikası ve turizmin sosyal yönlerinden de bahsedilir.

Göksan, sadece akademik alanda değil, aynı zamanda ticari alanda da turizm ve Türkiye turizmine önemli katkılarda bulunarak, Ege Bölgesi'nin ilk seyahat acentesini kurar ve uzun yıllar faaliyetine devam eder. Egetur Seyahat Acentesi'nin sahibi olarak ticari alanda aktif olduğu yıllar boyunca çeşitli ödüllere layık görülen Göksan, 1972, 1973 ve 1975 yıllarında Turizm Bakanlığı tarafından Türkiye'ye döviz getirmedeki başarısından dolayı "Teşekkür Belgesi", 1975, 1978, 1979, 1980 ve 1991 yıllarında ülkeye kazandırdığı döviz için "Madalya", 1980, 1981 ve 1982 yıllarında ise vergi ödemedeki başarısından dolayı "Berat" ve "Takdirname" almaya hak kazanır. Turizmin gelişmesine katkıda bulunmak için de Ocak 1978 döneminde Ege Turizm Derneği'ne üye olur. Dernekte hızla yükselerek dört yıldan uzun bir süre için derneğin yöneticiliğini üstlenir.

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Ergun Göksan, iş yaşantısında ve akademik dünyada edindiği bilgi ve deneyimi ile Türkiye'de turizmin ilk zamanlarında bu alanda son derece kısıtlı olan bilgi ve yetişmiş eleman açığının kapatılmasında önemli rol oynar. İş yaşamında sektöre öncü olarak yeni acentelerin kurulmasının yolunu açan Göksan, değerli bir bilim insanı olarak geriye bıraktığı eserleri, ortaya koyduğu fikirleri, babacan tavır ve davranışları, içi sürekli gülen gözleri, beyefendiliği ve kendine özgü üslup ve tavırlarıyla, her zaman hatırlanacak bir özelliğe sahip olur. Göksan, 10 Temmuz 1995 tarihinde aramızdan ayrılır.

KAYNAKÇA

- Göksan, E. (1968). *Turizm Ekonomisi ve İşletmeciliği*. İzmir: Ege Üniversitesi Matbaası.
- Göksan, E. (1978). *Turizmoloji*. İzmir: Uğur Ofset.
- Düdek. Ş. <http://www.hurriyet.com.tr/cesme-festivali-nin-mimari-cok-aci-gercekleri-acikladi-18292258>, Erişim tarihi: 21 Mart 2016.
- Yaşadığımız Günler Geceler. <http://www.bizimizmir.net/?page=haberayrinti&cat=23901>, Erişim tarihi: 21 Mart 2016.
- Türkmen. H. <http://www.milliyet.com.tr/anlamlı-karar-mi-guldurmeyin-beni-hamdi-turkmen/egelyazar/day/20.11.2012/1629677/default.htm>, Erişim tarihi: 21 Mart 2016.
- Uslu. G. <http://www.yeniasir.com.tr/sarmasik/2011/07/24/izmirli-olmak-bana-kivanc-verdi>, Erişim tarihi: 21 Mart 2016.
- Mehmet Alper NİSARİ, Öğr. Gör., Ege Üniversitesi, Çeşme Turizm ve Otelcilik Yüksekokulu, Çeşme, İzmir.
E-posta: mehmet.alper.nisari@ege.edu.tr
- Adnan TÜRKSOY, Prof. Dr., Ege Üniversitesi, Çeşme Turizm ve Otelcilik Yüksekokulu, Çeşme, İzmir.
E-posta: adnan.turksoy@ege.edu.tr

Orhan İçöz: Yenilikçi, Sabırlı ve Titiz Bir Kişilik

Özgür Devrim YILMAZ
Dokuz Eylül Üniversitesi
İşletme Fakültesi

GİRİŞ

Bu yazımda henüz üniversite birinci sınıf öğrencisiyken tanıştığım (1998) ve daha sonra akademik kariyerime başlamam ile birlikte uzun yıllar farklı derslerinde asistanlığını yaptığım ve aynı zamanda yüksek lisans dönemimde tez danışma-

nım olan Prof. Dr. Orhan İçöz'ü tanıtmaya çalışacağım. Turizm akademisyenlerine ilişkin portre çalışmaları çerçevesinde bu görevin bana verilmesinden duyduğum mutluluğu öncelikle paylaşmak isterim. Portre yazma önerisi bana ulaştığında ilk düşündüğüm, kendisini gerek kişiliği